

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סח.

עין משפט נר מצוה

בג א מ"י פ"ה מ"ה
מכירה הלכה ט סמג
עשין פ"ב פ"ב ח"מ סי'
רעו סי':
בד ב מ"י ט"ז
טושי"ע ט"ז פ"ב
בד ב מ"י ט"ז
א סמג ט"ז פ"ב
פ"ב ט"ז

רבינו גרשום

בימות הגשמים. שחן ודור:
דהו שטחו בהו שומשמי.
ולאחר שחן מבישין אותן
היו מוליקין לבית הבד כדי
לדרוס אותן: יא א"ל בית
הבד וכל תשמישיו אני
מוכר לך (ו) ואלין מצרנא
ודאי לא קנה. משום דאיכא
למסר מצרים הרחיב לו
והוא דקאמר ואלין מצרנא
אית הבד קאמר והנהו
תשמישין דאית בבית הבד.
אבל הנהו חנוות לא קנה
דאמר מצרים הרחיב לו.
אבל אמר ליה ואלין מצרנא
היו הבד וכל תשמישיו קנה
אפי' להנהו חנוות דהאי
דקאמר אלין מצרנא אכולהו
הבד וכל תשמישיו אכולהו
מלתא קאמר ואלין מצרנא
שחן ודור: פ"ב
ובית השלחין. מפרש בגמ':
ש"מ. מוקחין גבי מטלטלין
אפי' היו בה במה ועבדים
כולן מכורין ואיכא למשמע
מינה דעבדא כמטלטלי דמי
דאי כמקרקעי דמי וכו':
אי הכי מאי אפי' דמשמע
דלאו כמטלטלין דמי: אלא
מאי אית לך למסר. דקחין
ליה גבי מטלטלין וקחין
אפי' משום דשאני מטלטלי
נידרי כלומר שיש בר רוח
חיים כמטלטלי דלא נידי
כסאר מטלטלי ומשום הכי
אצטרף למיתני להו לגבי
מטלטלי: אפילו חימא. נמי
דמקרקעי דמי ואמאי לא
קחין להו גבי מקרקעי
משום דשאני וכו': סנטר
בר מחווייתא. זה ממונה
המדינה וזאת מחוה וידוע
כמה בני אדם מורעין מס
למלך ומכמה חתים ומכמה
שדות וכמה ישיבי לעיר:
בני. אלו שדות שסביב
המדינה: למאן דאמר דבר
מחווייתא מודבן. דלא שייך
לעיר כל כך: כל שכן בני.
שדות בית הבעל דשייכי
לעיר: דכתיב וישלח מים
על פני חצות. כלומר כל
שעה וכל עת צריך להשקות
במים: בשלמא למאן דאמר
דסנטר בר מחווייתא הוא
היינו דאמר ת"ק דבני
דהיינו בית השלחין מודבני.
משום דשייכי עיר אבל
בר מחווייתא כו': תנא
קמא. דר' שמעון דמתני':
בני הכי קאמר. מכר בית
השלחין דהיינו באני מאי
איכא בין ר' שמעון לת"ק:
מאי בית השלחין גיטוייתא.
גמיר דבתוך העיר נינהו
אבל באני לא מודבני לתנא
קמא ולעולם סנטר באני:
בשלמא למאן דאמר דסנטר
היינו באני. היינו דקאמר

אלא מאי עבדא כמטלטלי דמי מאי אפי'. לאו משום דלא
כמקרקעי דמי אחי שפיר דהא מ"מ מצרנא איכא לאקשוי
מאי אפי' אלא לומר דלא מפלגין בין מטלטלי דניידי למטלטלי דלא
ניידי פריך וה"ה דהו מני למיפדך אי כמטלטלי דמי אפי' גבי חצר
יכו מכורין: **ב"י סברת מאי ש"חין**
כו'. ואם תאמר דכדלי גמרא הו
בית השלחין באני שדות שמעין אותן
ומאי שנה הכא דמשנין להו מכל
בית השלחין שגממרא ויש לומר
דפשיטא ליה לגמרא דאין חילוק
בין שדה בית השלחין ושדה בית
הבעל לענין מכר ויש חילוק בין באני
לגיטוייתא לך לא ניחא לפרש שלחין
כמו בעלמא דהו משמע דלמא
למעוטי שדה בית הבעל:
ש"חיד פירש וגו'. על
שם האילן עשושה
זדים ושולח פירות דכתיב ועש
זדים ותשלח פירות וגו' (ויקרא ז):
אמר תנא קמא באני לא
מודבני ומחדר ליה רבן
שמעון בן גמליאל בר מחווייתא
מודבן. ואף על גב דשמעין מקי'
דבאני מודבני מ"מ כיון דתנא קמא
אית ליה דאפילו באני לא מודבני
הוה ליה לרשב"ג לפרושי שפיר
ולמימר דבאני ובר מחווייתא מודבני:
הי

דמי נידבן אגב מתא ואלא מאי עבדא כמטלטלא דמי (ו) מאי אפי' אלא
מאי אית לך למימר שאני בין מטלטלא דנייד כמטלטלא דלא נייד אפילו
תימא עבדא כמקרקעי דמי שאני בין מקרקעי דנייד למקרקעי דלא נייד: רבן
שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר: מאי סנטר הכא
תרגימו בר מחווייתא שמעון בן אבטולמוס אומר באני מאן דאמר בר
מחווייתא כל שכן באני מ"ד באני אבל בר מחווייתא לא מידבן תנן בית הבעלים
ובית השלחין סברוה מאי שלחין באני דכתיב וישלח מים על פני חצות
בשלמא למאן דאמר בר מחווייתא אמר תנא קמא באני מידבני בר מחווייתא
לא מידבן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' בר מחווייתא נמי מידבן
אלא למ"ד באני ת"ק נמי הכי קאמר מי סברת מאי שלחין באני לא מאי
שלחין גיטוייתא שנאמר ש"חיד פירש רמונים אבל באני לא מידבני ואתא
רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' באני נמי מידבני איכא דאמרי סברוה מאי
שלחין גיטוייתא בשלמא למאן דאמר באני אמר תנא קמא גיטוייתא
מידבן באני לא מידבני ואתא רשב"ג למימר אפילו באני מידבני
אלא

תשמישיו דמי ולא נהירא דלא שנה הכי ולא שנה הכי אתרוייהו קאי וראשון עיקר: **בתנ"י מר**
אם הכנים. דכתיב בכלל עיר. ומכר את החצרות לא אינטריך למיתני דהיינו עיקר עיר דעיר משמע ארץ העיר: **בית השלחין.** שחן
לעיר וסמורין לעיר. ובגמרא מפרש מאי שלחין: אכל לא אם המטלטלין. מאי תשמישיה כגון תנור וכירים וכל הנך מטלטלין דלעיל
דאמרן בהו לא מכר וכ"ש חיתו ושעיר: ואפילו היו צו נר'. בגמ' מפרש מאי אפילו ממה חמורין יותר משאר מטלטלין לימכר בכלל העיר:
בהמה ועבדים. אין נקראין מאני תשמישיה ומאחר שהן מכורין כ"ש חיתו ושעיר וכסף וזהב דהו מטלטלי דלא נייד כדמוכח בגמ'.
הסנטר. בגמ' מפרש: **גב' ש"מ.** ממתני' דקתני ברישא לא מכר את המטלטלין וקאמר כסיפא אכל אם אמר לו כל מה שבתוכה לא
העבדים מכורין מכלל דמעיקרא לא הו מודבני אגב מתא משום דמטלטלי נינהו בתמיה ואנן מביעא לן בפרק מי שמת [לוקח ק] אי כמטלטלי (ו) אי
כמקרקעי דמי כלומר הא מביעא ליה אם לפי לשון בני אדם קרי מטלטלי או מקרקעי דמדאורייתא ודאי כמקרקעי דמי לקנות בכסף בשטר
ובחוקה כדחנן בקידושין (דף כד): משום דליחיקוס לקרקעות דכתיב [ויקרא כה] והתנחלתם אותם אכל לגבי לשון בני אדם לגבי מאן דאמר מטלטלי לפלגיא
מביעא לן התם [לוקח ק] אי דעתו של אדם ליתן עבדו (ו) כלשון זה או לא ולא איפשוט התם ואמאי הא איכא למפשטה ממתני' דהכא דלפי דעת
בני אדם חשוב מטלטלי שהרי המוכר את העיר סתמא דעתו אלקרקעי ואפי' הכי לא מכר את העבדים: **מאי אפילו.** דמשמע אפי' עבדים
שאין להם דין מטלטלי: **אלא מאי איהן לך למימר.** אמאי קתני אפי' משום דשאני מטלטלי דנייד שיש בו רוח חיים ויכול להוליכו לעיר אחרת
ממטלטלי דלא נייד קד"א אפי' כי אמר כל מה שבתוכה ונמכרו מטלטלי דלא נייד אלו העבדים והבהמות אינן מכורין דלא מבטלו אגב מתא
קמ"ל דמכורין הן. ואפי' תימא נמי דעבדא לגבי שאר דניי כמקרקעי דמו ואמאי לא קני להו הכא גבי מקרקעי משום דשאני כו' דאין דעתו של
מוכר עיר אלא לדברים קבועים בעיר ונקראין על שם העיר אכל זה שיכול ללכת מן העיר אינו בכלל עיר: **בר מחווייתא.** עבד הממונה
להגיד ולאחזיק תחומי השדות של מי זה והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (ו). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר
העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ר א): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: באני. שדות סביב המדינה: **כל שכן באני.** דלא נייד:
לא מודבן. משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אכל בר מחווייתא
לא אלא הכי גרסינן (ו) ושולח מים וגו': **בשלמא למאן דאמר בר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו
באני מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שלחין דקאמר תנא קמא: **גיטוייתא.** גנות הסמורין לעיר ושבתוך העיר דשייכי
לעיר טפי מבאני שהרי גן ראי לטייל בו כמו בצית: **שלחין.** גנות המשלחין פירות בכל שנה: **בשלמא למאן דאמר.** דסנטר היינו באני
היינו דקאמר תנא קמא גיטוייתא דהיינו שלחין מודבני אכל באני לא ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפילו באני מודבני:
אלא

בין צימוס החמה. שהן מועטין וסד"א ליצטלו גבי המרחץ: **ולא**
בין כניסם העלים. גרסינן בתוספתא (א). לא מכר לא את הבית ולא את
העלים דכי היכי דעלים לאו תשמישין (ו) נינהו גם הבית שעשוי לנרכו
לא מיקרי תשמיש מרחץ כל כך: **וכל תשמישיו.** לטפויי אתא
צריכות ואחרות של עניים דהו
תשמיש למרחץ פורתא וכדמפרש
לקמן שכתב לו מנצרים החיזונים
והנס בתוך המנצרים: **הנושא.**
מנויות למכור בו פת ויין: **שעמו זה**
שומשמי. ליבשן כדי לעשות מהן
שמן בצית הבד זה כדמתן (שבת דף
נד): בשמן שומשמיין אכל עיקר
תשמיש למכור פת ויין הוא: **הי**
בולן מורוין. ואפילו אחרות של
עניים וה"ה למנות זה: **אין בולן**
מכורין. שהרי אין מיוחדין לבית
הבד: הכי כתוב צפירוש רבינו
חננאל וכן עיקר **אמר רב אשי חוין**
אי א"ל בית הבד וכל תשמישיו
ואלין מצרנא והני בכלל כנהו
מזרי קנה לבו ואי לא לא קנה.
וסוגיא דשמעמא (ו) דלמנ הכי סלקא
וקיימא לן כרב אשי דהו כתר. ו
שמעין מינה בזמן שאל" בית
המרחץ וכל מה שבתוכו אי מוכר
אע"פ שמכר לו מנצרים החיזונים לא
קנה צריכות של מים ולא בית כינוס
עניים דקיימא לן מנצרים הרחיב
אכל אם א"ל מרחץ וכל תשמישיו
ומכר לו מזרי והנס בתוך המנצ
הכי הן מכורין הואיל וחזו פורתא
לתשמיש בית הבד ואע"ג דאמרן
לעיל צריש פירקין [סא]: מנצרים הרחיב לו
הכא לא אמרין הכי דכיון דחזו
לאך בית קלת לתשמיש בית הבד
והוא בתוך המנצ ודאי מכר לו
לדך מיחס את המנצר חוזה לו. לשון
אמר כתוב בספרים אי אמר ל' בית
הבד וכל תשמישיו ואלין מצרנא לא
קני דהשתא לא קאי ואלין
מצרנא אשתמישין אלא אצית הבד
קאי הלכך לגבי תשמישין נאמר
מנצרים הרחיב לו אכל אי אמר אלן
מצרני בית הבד וכל תשמישיו קני
דהשתא אתרוייהו קאי וכמאן דאמר

אלו מצרני בית הבד ואלו מצרני כל
אם הכנים. דכתיב בכלל עיר. ומכר את החצרות לא אינטריך למיתני דהיינו עיקר עיר דעיר משמע ארץ העיר: **בית השלחין.** שחן
לעיר וסמורין לעיר. ובגמרא מפרש מאי שלחין: אכל לא אם המטלטלין. מאי תשמישיה כגון תנור וכירים וכל הנך מטלטלין דלעיל
דאמרן בהו לא מכר וכ"ש חיתו ושעיר: ואפילו היו צו נר'. בגמ' מפרש מאי אפילו ממה חמורין יותר משאר מטלטלין לימכר בכלל העיר:
בהמה ועבדים. אין נקראין מאני תשמישיה ומאחר שהן מכורין כ"ש חיתו ושעיר וכסף וזהב דהו מטלטלי דלא נייד כדמוכח בגמ'.
הסנטר. בגמ' מפרש: **גב' ש"מ.** ממתני' דקתני ברישא לא מכר את המטלטלין וקאמר כסיפא אכל אם אמר לו כל מה שבתוכה לא
העבדים מכורין מכלל דמעיקרא לא הו מודבני אגב מתא משום דמטלטלי נינהו בתמיה ואנן מביעא לן בפרק מי שמת [לוקח ק] אי כמטלטלי (ו) אי
כמקרקעי דמי כלומר הא מביעא ליה אם לפי לשון בני אדם קרי מטלטלי או מקרקעי דמדאורייתא ודאי כמקרקעי דמי לקנות בכסף בשטר
ובחוקה כדחנן בקידושין (דף כד): משום דליחיקוס לקרקעות דכתיב [ויקרא כה] והתנחלתם אותם אכל לגבי לשון בני אדם לגבי מאן דאמר מטלטלי לפלגיא
מביעא לן התם [לוקח ק] אי דעתו של אדם ליתן עבדו (ו) כלשון זה או לא ולא איפשוט התם ואמאי הא איכא למפשטה ממתני' דהכא דלפי דעת
בני אדם חשוב מטלטלי שהרי המוכר את העיר סתמא דעתו אלקרקעי ואפי' הכי לא מכר את העבדים: **מאי אפילו.** דמשמע אפי' עבדים
שאין להם דין מטלטלי: **אלא מאי איהן לך למימר.** אמאי קתני אפי' משום דשאני מטלטלי דנייד שיש בו רוח חיים ויכול להוליכו לעיר אחרת
ממטלטלי דלא נייד קד"א אפי' כי אמר כל מה שבתוכה ונמכרו מטלטלי דלא נייד אלו העבדים והבהמות אינן מכורין דלא מבטלו אגב מתא
קמ"ל דמכורין הן. ואפי' תימא נמי דעבדא לגבי שאר דניי כמקרקעי דמו ואמאי לא קני להו הכא גבי מקרקעי משום דשאני כו' דאין דעתו של
מוכר עיר אלא לדברים קבועים בעיר ונקראין על שם העיר אכל זה שיכול ללכת מן העיר אינו בכלל עיר: **בר מחווייתא.** עבד הממונה
להגיד ולאחזיק תחומי השדות של מי זה והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (ו). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר
העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ר א): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: באני. שדות סביב המדינה: **כל שכן באני.** דלא נייד:
לא מודבן. משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אכל בר מחווייתא
לא אלא הכי גרסינן (ו) ושולח מים וגו': **בשלמא למאן דאמר בר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו
באני מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שלחין דקאמר תנא קמא: **גיטוייתא.** גנות הסמורין לעיר ושבתוך העיר דשייכי
לעיר טפי מבאני שהרי גן ראי לטייל בו כמו בצית: **שלחין.** גנות המשלחין פירות בכל שנה: **בשלמא למאן דאמר.** דסנטר היינו באני
היינו דקאמר תנא קמא גיטוייתא דהיינו שלחין מודבני אכל באני לא ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפילו באני מודבני:
אלא

(א) ג' הרי"ק ור"ס בית
הבד: (ב) לקמן ק"א. (ג) לקמן
ע"ה: (ד) לקמן דף ק. (ה) ו"ק
י. יצומט טז. גיטין ל"ג.
(ו) פ"ג ה"ד: (ז) ש"ך לע"ה.
(ח) ש"ך גיטוייתא.

תורה אור השלם

1 הנתן קטר על פני ארץ
ושלח מים על פני חצות:
א"ב ה י
2 שלחך פרדס רמונים עם
פרי גמדים כפרים עם
קרימים: שיר השירים ד י

הגהות הב"ח

(א) ג' בימות החמה וכן
בימות הגשמים ולא אית
כינוס: (ב) שם הדין הכינוס
תוספתא: (ג) שם כמטלטלי
דמי אי הכי מאי אפילו:
(ד) רשב"ם ד"ה ולא בית
כנסת וכו' לאו תשמישין
המיוחדין למרחץ נינהו:
(ה) ד"ה הכי כתב וכו' וסוגיא
דשמעמא דמי כ"ל וסוגיא
דאמר נחמק: (ו) ב"א
הרחיב לו אכל וכו' דחזו הך
בית קלת וכו' לא קאי הא
ואלין: (ז) ד"ה ש"מ וכו'
כמטלטלי דמי אי כמקרקעי
וכי עבדו (ח) גמ' בשלשן זה:
(ט) ד"ה וכו' וכו' בלא איתו
עבד ורבינו: (י) ד"ה דכתיב
וכי אלא ה"ה דכתיב ושולח:

מוסף רש"י

בר מחווייתא. וכן הממונה
להיות בקי בנחלת גבול שדה
כל ארץ וארץ (גיטין ט) שידע
מאלי השדות וגבוליה עד
כאן של פלוני מכאן ואילך של
פלני (סנהדרין צ"ה ע"ש).

(א) ג' ר"י כתיב הוא כני'
השון אחר ששאל הכניסין
ו"ל דמי' אי אמר אלן
מנצרה מקדס או שאמר
בסוף.